Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling (FRDO)

Advies over de sectorale nota 'Basisinfrastructuur' van de Directie-Generaal Ontwikkelingssamenwerking (DGOS)

- **Gevraagd door Staatssecretaris voor Internationale Samenwerking, de heer Eddy Boutmans, in een brief van 23 december 2002**
- **Voorbereid door de werkgroep Internationale betrekkingen**
- **Goedgekeurd door de Algemene Vergadering van 18 februari 2003** (zie bijlage 1)
- **De originele taal van dit advies is het Frans**

1. Samenvatting

[1] De FRDO stelt vast dat de nota over de basisinfrastructuur goed gestructureerd is en een goede samenvatting geeft van de lessen uit het verleden. De FRDO ondersteunt het feit dat de nota een prioriteit maakt van de verbetering van de basisinfrastructuur in een rurale omgeving, maar hij vraagt om ook acties te voorzien voor de verbetering van de basisinfrastructuur in een stedelijke omgeving. De raad is van mening dat de nota een toekomstvisie zou moeten hebben. Daarnaast zou de nota een basisinfrastructuur moeten bevorderen die in staat is problemen die zich op grote schaal stellen te verzachten. De nota zou zich niet enkel moeten richten op plaatselijke problemen maar vooral op de grootschalige problemen.

[2] De raad onderlijnt het belang van de toepassing van milieu-impactstudies op initiatieven die door België worden ondersteund. De raad herinnert aan zijn waarschuwing over de *Clean Development Mechanism (CDM)* en dringt erop aan dat de fondsen die worden gebruikt voor de *Clean Development Mechanisms* (CDM), bijkomende fondsen zouden zijn bovenop de fondsen bestemd voor de ontwikkelingssamenwerking.

[3] De FRDO vraagt DGOS om de partnerlanden aan te zetten een voldoende budget te besteden aan basisinfrastructuur en aan basisdiensten in het algemeen.

2. Algemene opmerkingen over het geheel van de sectorale en thematische nota's.

[4] De raad herinnert aan de principes en opmerkingen die hij formuleerde in zijn algemeen advies over het geheel van de sectorale en thematische nota's (zie algemeen advies over de sectorale en thematische strategische nota's van DGOS, 2002A15N). In dat advies herinnert de raad ondermeer aan het feit dat de thematische en sectorale nota's aan het begin hadden uitgewerkt moeten worden om zodoende de uitwerking van geografische nota's te begeleiden en de gemengde commissies te voeden. Welnu, de raad stelt vast dat tot op heden, omwille van de timing, de gemengde commissies werden georganiseerd alvorens te beschikken over strategische nota's per land. Zo werden ook de geografische nota's voor het merendeel uitgewerkt alvorens het grootste deel van de sectorale en thematische nota's beschikbaar was. De FRDO betreurt deze situatie die het operationele karakter aantast van de verschillende strategische nota's, zowel van de sectorale en thematische – die niet dienden als basis voor de redactie van de geografische nota's – als van de landennota's die, tot op heden, niet beschikbaar waren voor de voorbereiding van de gemengde commissies.

[5] Vervolgens, op vlak van nut voor de eindgebruiker, stelt de FRDO vast dat in enkele nota's de te gebruiken strategie niet voldoende duidelijk gedefinieerd is om operationeel te zijn. De delen « analyse van de situatie » en « lessen uit het verleden » zouden korter moeten zijn, terwijl het deel gewijd aan de eigenlijke strategie en het actieplan meer uitgediept en de operationele keuzes explicieter zouden moeten worden. De FRDO beveelt DGOS voor deze weinig operationele nota's aan een document uit te werken bestemd voor de agent op het terrein waarin enkel de concrete elementen van de strategie worden opgenomen.

[6] De raad dringt erop aan dat de strategische nota's zouden dienen als basis voor de politieke dialoog tussen België en de partnerlanden. Het is bijgevolg belangrijk dat de nota's voldoende concreet en operationeel zijn om zodoende het politiek overleg doeltreffend te begeleiden.

[7] De FRDO is van mening dat DGOS een procedure zou moeten opstarten waarmee regelmatig de tenuitvoerlegging van de in de nota's vooropgestelde doelstellingen kan worden gecontroleerd.

[8] De raad beveelt DGOS aan om erover te waken dat de programma's en projecten voor samenwerking zich aanpassen aan de nieuwe problemen die zich in de partnerlanden voordoen en dat zij de internationale en Europese verworvenheden integreren.

3. Algemene beoordeling van de nota « Basisinfrastructuur »

[9] De FRDO stelt vast dat de nota over de basisinfrastructuur goed gestructureerd is en een goede samenvatting geeft van de lessen uit het verleden op dit gebied ; de formulering van een interventiestrategie is een goed uitgangspunt voor de ontwikkelingssamenwerking.

[10] De FRDO ondersteunt het feit dat de nota een prioriteit maakt van de verbetering van de basisinfrastructuur in een rurale omgeving, maar hij vraagt ook een belangrijke plaats te voorzien voor de verbetering van de basisinfrastructuur in een stedelijke omgeving.

[11] De raad merkt op dat de nota uitgaat van een concept van basisinfrastructuur dat niet overeenstemt met hetgeen nodig zal zijn om de problemen die zich op grote schaal, namelijk voor een groot deel van de wereldbevolking, stellen en zullen stellen, te verhelpen. De concepten die door de nota zijn uitgewerkt, zijn niet gekoppeld aan een toekomstvisie en pakken enkel de plaatselijke problemen en niet de grootschalige problemen aan. De FRDO zou zijn actie in de sector van de basisinfrastructuur moeten herzien en daarbij rekening moeten houden met deze toekomstvisie. De vragen die in dit kader zouden moeten bestudeerd worden, zijn onder meer de opbouw van capaciteiten, de herverdeling van de verantwoordelijkheden tussen de gemeentelijke, regionale, nationale en internationale niveaus, de effectieve invoering van een samenwerking tussen alle betrokken actoren, de uitbouw van een correcte monitoring op dit gebied… In zijn actie zou de FRDO ook de resultaten van de internationale fora moeten verwerken, zoals deze van de Wereldtop over duurzame ontwikkeling van Johannesburg en van het Internationaal Jaar van het Zoete Water (2003). Teneinde één van de doelstellingen van de Millenniumverklaring (2000) te bereiken, namelijk tegen 2015 het bevolkingsaantal dat geen drinkwater heeft, met 50% verminderen, zou men de aanpak van het conventionele concept van de basisinfrastructuur fundamenteel moeten herzien.

4. Opmerkingen over de inhoud van de strategische nota « Basisinfrastructuur »

4.1. Opmerkingen over de operationele definitie van basisinfrastructuur en de uitsluiting van de grootschalige infrastructuur

[12] In zijn operationele definitie van basisinfrastructuur (pagina 3 en 4), sluit de nota grootschalige infrastructuur uit en verklaart ze dit met het feit dat België heeft beslist om niet in het kader van zijn rechtstreekse bilaterale samenwerking maar op multilateraal niveau (Europese Ontwikkelingsfonds, Wereldbank…) tussen te komen bij grote infrastructuurwerken. Toch merkt de FRDO op, zoals hij reeds heeft gezegd in zijn advies van 29 mei 1998 over de sectorale nota 'Infrastructuur van het ABOS, dat het belangrijk is dat de grote infrastructuurwerken die door de internationale gemeenschap worden uitgevoerd, beantwoorden aan de normen van de duurzame ontwikkeling.Het zou dus aangewezen zijn dat de nota van de DGOS, zonder daarom het probleem ten gronde te bestuderen, enkele voorwaarden voor duurzaamheid formuleert waaraan de grote infrastructuurwerken die wij ondersteunen via de multilaterale samenwerking en de internationale financiële instellingen (IFI), moeten beantwoorden : respecteren van de ecologische, economische en sociale dimensies en deelname van de doelgroepen van de civiele maatschappij. Het zou ook nuttig zijn om aandacht te besteden aan de lessen die de Belgische internationale samenwerking heeft getrokken uit bepaalde « misstappen » die ze gezet heeft bij grote infrastructuurwerken die ze in het verleden heeft

medegefinancierd en aan de traditionele kennis over deze materie. Deze kaderden in een aanpak die vertrok vanuit een model van westerse ontwikkeling. Een model dat te weinig aandacht besteedde aan het leefmilieu en aan de deelname van de plaatselijke bevolking. DGOS zou ook de plaatselijke traditionele kennis op dat vlak moeten valoriseren. Bovendien stelt de raad vast dat de infrastructuurwerken met een middelgroot omvang noch door de internationale instellingen noch door de Belgische ontwikkelingssamenwerking gefinancierd worden.

4.2. De milieudimensie

4.2.1. Impact op het milieu

[13] De raad benadrukt het belang van het voeren van onderzoeken naar de milieu-impact van initiatieven die door België worden gesteund.

4.2.2. Kyotoprotocol

[14] Op punt 4.3.c. van de nota kan men lezen dat de Belgische samenwerking “de mogelijkheden ter ondersteuning van de partnerlanden zal overwegen op zo’n manier dat ze daadwerkelijk hun voordeel kunnen halen uit de bijkomende financieringsmechanismen die worden geboden in het kader van het Kyotoprotocol over de klimaatveranderingen (*Clean Development Mechanisms*) voor het ontwikkelen van programma’s voor duurzame toegang tot vernieuwbare energie” . De FRDO verwijst naar het advies dat hij gaf op 17 december 2002 over de thematische nota “Leefmilieu” van DGOS waarin hij erop aandringt dat de fondsen die worden gebruikt voor *Clean Development Mechanisms* (CDM), bijkomende fondsen zouden zijn bovenop de fondsen bestemd voor de ontwikkelingssamenwerking. De raad vestigt tevens de aandacht op de bedreiging die een ondoordachte toepassing van CDM kan vormen op de biodiversiteit. De raad verwijst ook naar zijn advies van 19 oktober 1999 over het gebruik van flexibiliteitsmechanismen, dat de voorwaarden herneemt waaraan de projecten die in het kader van CDM worden gevoerd, moeten beantwoorden (1999A10N).

4.2.3. Hernieuwbare energie

[15] De raad stelt vast dat de nota verschillende keren verwijst naar het gebruik van hernieuwbare energie. De FRDO geeft de voorkeur aan het gebruik van hernieuwbare energie, maar sluit het gebruik van andere energiebronnen niet uit. Men dient hiervoor rekening te houden met de balans van een project op het gebied van de economische-, sociale- en milieukosten.

4.3. Deel van het budget van het partnerland besteed aan basisinfrastructuur

[16] De raad is van mening dat de Belgische samenwerking het budgetaandeel dat het partnerland toekent aan basisinfrastructuur en aan de basisdiensten in het algemeen zou moeten onderzoeken. DGOS zou het partnerland moeten aanmoedigen om de op dit gebied vastgelegde principes op internationaal niveau te eerbiedigen ; de raad verwijst hier meerbepaald naar de principes in de Verklaring van Kopenhagen over Sociale Ontwikkeling (1995). DGOS zou het partnerland moeten aansporen om zijn prioriteiten ten opzichte van dit kader te bepalen.

4.4. Partnerschap openbaar– privé, privatiseringen

[17] De FRDO is van mening dat DGOS rekening zou moeten houden met recente lessen die het heeft getrokken uit de partnerschapsinspanningen en waaruit voortvloeit dat elke partner zijn rol moet spelen : De overheden moeten voor iedereen de toegang mogelijk maken tot elke basisinfrastructuur, teneinde de toegang tot basisdiensten (onderwijs, gezondheid…) voor iedereen te garanderen en erover te waken dat de kwaliteitsnormen evenals de doeltreffende controle van deze normen worden gegarandeerd. De partners uit de privé-sector en/of de plaatselijke gemeenschappen kunnen een belangrijke rol spelen bij de uitvoering, het beheer en het behoud van de infrastructuur.

Bijlage 1. Aanwezige en vertegenwoordigde stemgerechtigde leden op de algemene vergadering van 18 februari 2003

1 van de 4 voor- en ondervoorzitters
T. Rombouts

4 van de 6 vertegenwoordigers van de NGO's voor milieubescherming
V. Kochuyt (Birdlife Belgium), R. Moreau (Greenpeace Belgium), D. Van Eeckhout (Inter-Environnement Wallonie), S. Van Hauwermeiren (Bond Beter Leefmilieu, BBL)

4 van de 6 vertegenwoordigers van de NGO's voor ontwikkelingssamenwerking
B. Bode (Broederlijk Delen), K. Depooter (11.11.11), G. Fremout (Vlaams Overleg Duurzame Ontwikkeling, VODO), M. Poznanski (Collectif Stratégies Alimentaires, CSA)

1 van de 2 vertegenwoordigers van de NGO's die de belangen van verbruikers verdedigen
C. Rousseau (Centre de Recherche et d'Information des Organisations des Consommateurs, CRIOC)

3 van de 6 vertegenwoordigers van de werknemersorganisaties (*)
B. Melckmans (Fédération Générale du Travail de Belgique, FGTB), A. Wilmart (Confédération des Syndicats Chrétiens de Belgique, CSC), T. Willems (ACV)

2 van de 6 vertegenwoordigers van de werkgeversorganisaties (*)
C. Bosch (Federatie Voedingsindustrie, FEVIA), I. Chaput (Fédération des Entreprises de Belgique, FEB)

de 2 vertegenwoordigers van de energieproducenten
H. De Buck (Electrabel), D. Rigaux (Samenwerkende vennootschap voor Productie van Electriciteit, SPE)

4 van de 6 vertegenwoordigers van de wetenschappelijke milieus
L. Hens (Vrije Universiteit Brussel, VUB), L. Lavrysen (Universiteit Gent, UG), H. Verschure (Katholieke Universiteit Leuven, KU Leuven), E. Zaccaï (Université Libre de Bruxelles, ULB)

Totaal: 21 van de 38 stemgerechtigde leden (*)

(*) momenteel moeten de werknemersorganisaties en de werkgeversorganisaties elk nog een vertegenwoordiger voordragen.

Bijlage 2. Vergaderingen ter voorbereiding van dit advies

De werkgroep internationale betrekkingen vergaderde op 7 januari en 4 februari 2003 om dit advies voor te bereiden.

Bijlage 3. Personen die meewerkten aan de voorbereiding van dit advies

Stemgerechtigde leden en hun vertegenwoordigers

Prof. Han VERSCHURE (Katholieke Universiteit Leuven) – Voorzitter van de werkgroep

K. DE POOTER (11.11.11), E. DE WANDELER (VBO), B. GLOIRE (Oxfam solidarité), M. MAES (11.11.11), L. RIJNHOUT (VODO), S. VAN HAUWERMEIREN (BBL), H. VERLEYEN (11.11.11)

Uitgenodigde deskundigen

M. BADJI (DGCD)

Secretariaat

J. DE SMEDT, K. SAQUI